

Helse- og omsorgsdepartementet
Pb 8011 Dep
0030 Oslo

Deres ref.

Vår ref.
ulfrik

Dato
14. november 2011

Høringsinnspill til NOU 2011:11 Innovasjon i omsorg

I dette høringsinnspillet ønsker Røde Kors å komme med kommentarer innen følgende områder:

- Omsorgssektoren som historisk arena for innovasjon
- Aktiv pårørendepolitikk
- Aktiv aldring
- Teknologistøtte til omsorg

Hagen-utvalget belyser tre viktige områder i NOU 2011:11 Innovasjon i omsorg: *Behovene for en barrierebrytende politikk for mennesker med nedsatt funksjonsevne, en aktiv seniorpolitikk og en moderne pårørendepolitikk.* Røde Kors mener fremtidens omsorgsutfordringer må løses i et samspill mellom offentlig, privat og frivillig sektor. Vi vil derfor innledningsvis vise til samvirkeprinsippet innen redningstjenesten som et eksempel på hvordan offentlige, private og frivillige organisasjoner samhandler på en god måte. Prinsippet om samvirke er overførbart til å løse omsorgsutfordringer. Gjennom lov om kommunal beredskap blir kommunene pålagt å utarbeide beredkapsplaner innen alle sektorer og oppdatere disse årlig. En slik ansvarliggjøring ønsker vi oss også når det gjelder fremtidens omsorgsutfordringer.

1. Omsorgssektoren som historisk innovasjon.

Utvalget har i rapporten vektlagt private aktører og sosiale entreprenørers rolle for innovasjon i omsorg. Historisk sett er frivillige organisasjoner pionerer på helse- og omsorgsfeltet i Norge. Røde Kors har i kraft av sitt mandat om å avdekke, hindre og lindre nød vært innovatør innenfor omsorgssektoren. Opprettelsen av en egen sykepleierutdanning, drift av institusjoner for eldre, drift av asylmottak og i dag opprettelsen av en helseklinikk for papirløse migranter er alle eksempler på at frivilligheten har vært og vil fortsette å være en pådriver som ikke bare avdekker huller i velferdsstatens sikkerhetsnett, men som også iverksetter tiltak for å tette disse.

Røde Kors

Post: P.B. 1 Grønland, 0133 OSLO
Besøk: Hausmannsgt. 7
Fakturering: Norges Røde Kors, Postboks
2967, 7438 Trondheim

Bank: 8200 01 76318
Post: 0809 50 90444
Org.nr: NO 864 139 442

Tlf: 05003
Faks: 22054040
Web: <http://www.redcross.no>
E-post: servicetorget@redcross.no

De frivillige humanitære organisasjonenes innsats er en forutsetning for å møte framtidens omsorgsutfordringer. Dette fordrer et klima som gir frivilligheten plass i utformingen av omsorgspolitik og omsorgsløsninger. Det er behov for å legge bedre til rette for dialog mellom frivillig sektor og myndighetene. Røde Kors vil peke på viktigheten av at det øremerkes midler til en gjennomgang av de frivilliges rolle innenfor eldreomsorgen. Myndighetene må sikre stabile og forutsigbare rammevilkår til de frivillige humanitære organisasjonene, som gjennom sine aktiviteter bidrar i det kommunale eldreomsorgsarbeidet.

2. Aktiv pårørendepolitikk

Utvalget foreslår en nasjonal overenskomst og kommunale avtaler om partnerskap mellom offentlig og frivillig virksomhet på omsorgsfeltet, og kaller dette den andre samhandlingsreformen. I rapporten omtales dette som behovet for næromsorg. I høringsinnspillet til den nye Folkehelseloven pekte Røde Kors på viktigheten av partnerskap og samhandling mellom det offentlige og frivilligheten, både nasjonalt og lokalt. Et kjernesporsmål blir hvordan kommunene konkret og planmessig kan samarbeide med frivillige aktører og benytte seg av frivillige aktiviteter. Frivilligheten når mennesker i sårbare livssituasjoner som de ordinære helsetjenester og forbyggende tjenester ikke når.

Her vil vi også peke på behovet for å skille mellom pårørendeomsorg og frivillig omsorg. Pårørende vil alltid ha en følelsesmessig forankring i omsorgen som ikke frivilligheten har. Det er derfor behov for både å utarbeide en moderne pårørendepolitikk, i tillegg til en moderne frivillighetspolitikk.

Et eksempel på et slikt partnerskap er virksomheten ved Verdighetssentret ved Bergen Røde Kors sykehjem. Der er frivilligheten godt integrert i den ordinære driften ved sykehjemmet som en avgrenset del av tilbudet til beboerne.

Røde Kors mener videre det er nødvendig å nyansere i bruken av begrepet frivillighet i omsorgstjenester. I eksisterer både ideelle aktører som driver profesjonelt, frivillige organisasjoner som benytter frivillige i sitt arbeid (for eksempel Røde Kors) og pårørendes frivillige innsats. Her må det skilles på hva man sikter til når man bruker begrepet frivillighet.

Røde Kors foreslår en differensiering i bruken av frivillighetsbegrepet, både i innhold og ved planlegging av partnerskapsavtaler og tilrettelegging av rammeverk og bidrar gjerne i et slikt differensieringsarbeid.

3. Aktiv aldring

I meldingen heter det at "en aktiv seniorpolitikk inviterer til og forventer deltakelse i samfunnsliv og politikk, i utdanning og kulturliv, i familie og frivillig arbeid, og for de som har mulighet; i næringsliv og arbeidsliv". Gjennom deltakelse og sosial inkludering sikres mennesker større egenmestring både gjennom å selv være i aktivitet som frivillige (alle de ressurssterke eldre), men også gjennom frivillige aktiviteter (som Røde Kors besøkstjeneste) som aktivt avhjelper ensomhet og sosial ekskludering for eldre som bor hjemme eller i institusjon. Frivillige organisasjoner er derfor en viktig arena for aktiv aldring.

Samtidig viser forskning at antall eldre mennesker med store behov for omsorgstjenester vil øke de kommende årene, og at forebygging for å hindre skader og sykdommer vil utgjøre en større del av kommunenes helsebudsjetter. Røde Kors frykter at spesielt utsatte grupper eldre med omsorgsbehov vil stigmatiseres ytterligere gjennom denne utviklingen. Røde Kors vil derfor peke på behovet for nye og differensierte tilbud, og en offensiv politikk på dette området. Røde Kors mener myndighetene må ta høyde for individuelt tilpassede løsninger innenfor både eldreomsorg og aktiv seniorpolitikk. Frivillige organisasjoner som Røde Kors kan og vil spille en aktiv rolle på området, og det er nødvendig at myndighetene legger til rette for dette.

4. Teknologistøtte til omsorg

Røde Kors støtter utvalgets forslag om Teknoplan 2015 – teknologistøtte til omsorg. Røde Kors har også spennende prosjekter med bruk av teknologi – for eksempel besøkvenner via TV-skjerm. På mange områder vil en satsning på teknologisk utvikling være medvirkende til å forebygge skader og løse omsorgsutford-

ringer på hjemmearenaen slik at flere kan bo hjemme lenger. Ikke minst vil forslaget ha økonomisk betydning, og spare helsebudsjettet for enorme utgifter knyttet til behandling. Samtidig vil det medvirke til økt egenmestring for pleietrengende.

Det er viktig å påpeke at et medmenneske aldri kan erstattes av teknologi. Det frivillig engasjerte mennesket representerer fem kvaliteter verken tjenestebasert omsorg eller teknologi kan bidra med i fremtidens eldreomsorg: tid, relasjon, variasjon, mellommenneskelighet og individualitet. Dette er omsorgskvaliteter som ikke må forsvinne i et økt fokus på behov for ny teknologi. Røde Kors anmoder om at det parallelt med en satsning på økt teknologiutvikling satses på bedre rammevilkår for de frivillige organisasjoner som bidrar på omsorgsfeltet. Vi viser til Frivillighetsbanken.no som et godt eksempel, hvor Arendal kommune, NAV, Røde Kors, Blå Kors, Hisøy og Tromøy Frivilligsentral og det lokale næringslivet sammen gjør et løft for å skape en god kommune for innbyggerne i Arendal.

Med vennlig hilsen

A handwritten signature in black ink that reads "Åsne Havelid". The signature is written in a cursive style with a small circle above the 'o' in "Havelid".

Åsne Havelid
Generalsekretær